

POGROMY ŻYDÓW

NA ZIEMIACH POLSKICH
W XIX I XX WIEKU

TOM 2

STUDIA PRZYPADKÓW
(DO 1939 ROKU)

REDAKCJA NAUKOWA

KAMIL KIJEK, ARTUR MARKOWSKI, KONRAD ZIELIŃSKI

POGROMY
ŻYDÓW
NA ZIEMIACH POLSKICH
W XIX I XX WIEKU

INSTYTUT HISTORII IM. TADEUSZA MANTEUFFLA PAN
INSTYTUT HISTORYCZNY UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO
UNIwersytet WARMIŃSKO-MAZURSKI
UNIwersytet WROCLAWSKI
MUZEUM HISTORII ŻYDÓW POLSKICH POLIN
UNIwersytet MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ W LUBLINIE

POGROMY ŻYDÓW

NA ZIEMIACH POLSKICH W XIX I XX WIEKU

TOM 2

STUDIA PRZYPADKÓW
(DO 1939 ROKU)

REDAKCJA NAUKOWA

KAMIL KIJEK, ARTUR MARKOWSKI, KONRAD ZIELIŃSKI

UNIwersytet
WARMIŃSKO-MAZURSKI
W OLSZTYNIE

WARSZAWA 2019

<http://rcin.org.pl>

Recenzja

dr hab. Waclaw Wierzbieniec, prof. UR

Redakcja

Magdalena Kopeć-Kubit

Korekta i indeks

Katarzyna A. Chmielewska

Opracowanie graficzne i projekt okładki

Dariusz Górski

Na okładce

Motyw na podstawie fragmentu obrazu: Samuel Hirszenberg, *Wygnańcy (Golus)*, 1904 r. (zaginiony); reprod. za: „Tygodnik Ilustrowany” 1906, nr 8, s. 151

© Copyright by Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk

© Copyright by Instytut Historyczny Uniwersytetu Warszawskiego

© Copyright by Uniwersytet Warmińsko-Mazurski

© Copyright by Uniwersytet Wrocławski

© Copyright by Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN

ISBN 978-83-65880-22-2

Tom jest efektem grantu NPRH: *Pogromy. Przemoc kolektywna wobec Żydów na ziemiach polskich w XIX-XX wieku i jej wpływ na relacje polsko-żydowskie. Historia, pamięć, tożsamość*, nr 12H 12 0140 81, realizowanego na Wydziale Historycznym UW, kierownikiem projektu był dr hab. Artur Markowski

NARODOWY PROGRAM
ROZWOJU HUMANISTYKI

Tom współfinansowany przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN oraz Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

Wydanie I, Warszawa 2019

Instytut Historii PAN

Rynek Starego Miasta 29/31

00-272 Warszawa

22 831 02 61-62, w. 44

www.ihpan.edu.pl

<http://ksiegarnia-ihpan.edu.pl>

wydawnictwo@ihpan.edu.pl

Druk i oprawa

Fabryka Druku

Spis treści

<i>Wprowadzenie</i> (Kamil Kijek, Artur Markowski, Konrad Zieliński) . . .	7
Małgorzata Karpińska, <i>Zapomniany pogrom. Warszawa, 16 czerwca 1805 r.</i>	17
Michael K. Schulz, <i>Rozruchy antyżydowskie w Gdańsku w latach 1819 i 1821: sprawcy oraz podżegacze</i>	33
Aleksandra Oniszczyk, <i>Narracje o pogromie w Kaliszu (1878)</i>	49
Artur Markowski, <i>Pogrom warszawski 1881 r.</i>	67
Dariusz Staliūnas, <i>Pogromy w Prenach i Balwierzyskach (1881–1882)</i> . .	87
Marcin Soboń, <i>Frysztak jako tragiczny przykład zachowania władz porządkowych w sytuacji pogromowej</i>	103
Marcin Soboń, „Hurra, chłopcy!” <i>Pogromy Żydów w Nowosądeckiem w 1898 r.</i>	121
Daniel Unowsky, <i>Antyżydowskie ataki w Wieliczce w 1898 r.</i>	137
Anna Magdzińska, <i>Chojnice 1900 r. – zajścia antyżydowskie czy pogrom?</i>	157
Artur Markowski, <i>Śliwki i paradygmaty. Pogrom częstochowski 1902 r.</i>	179
Szymon Rudnicki, <i>Pogrom siedlecki 1906 r.</i>	197
Konrad Zieliński, <i>Z fali zająć antysemitycznych i pogromów w Galicji Zachodniej: Mielec, listopad 1918 r.</i>	217
Adam Kopciowski, <i>Wydarzenia pogromowe w Lublinie w kwietniu 1919 r.</i>	241
Wiesław Paszkowski, <i>Pogrom w Częstochowie 27 maja 1919 r. w świetle relacji żydowskich</i>	263
Michał Trębacz, <i>Masakra robotników i pogrom Żydów w Łodzi. 17 września 1919 r.</i>	285
Alicja Gontarek, <i>Pogrom w Łukowie podczas wojny 1920 r. – przyczyny, przebieg i skutki</i>	301
Natalia Aleksion, <i>Studenci z pałkami: rozruchy antyżydowskie na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie</i>	327
Andrei Zamoiski, <i>Pogrom w Grodnie 7 czerwca 1935 r.</i>	371

Kamil Kijek, <i>Pogrom, którego nie było, tragedia która przyszła w zamian. Zajścia w Odrzywole, 20–29 listopada 1935 r.</i>	391
Michał Trębacz, „ <i>Pod murami Jasnej Góry</i> ”. <i>Pogrom w Częstochowie 19–21 czerwca 1937 r.</i>	409
Zofia Trębacz, „ <i>Tłum jak oszalały pędził ulicą...</i> ”. <i>Pogrom w Bielsku-Białej, wrzesień 1937 r.</i>	429
Wykaz skrótów	449
Summary	451
Indeks osobowy	455

INSTYTUT
HISTORYCZNY
UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

UMCS

UNIWERSYTET
WARMIŃSKO-MAZURSKI
W OLSZTYNIE

KATEDRA
JUDAISTYKI
im. TADEUSZA TAUBEGO
Instytut Judaistyki Uniwersytetu Wrocławskiego

Uniwersytet
Wrocławski

Muzeum
Historii
Żydów
Polskich

